

**Blaszfémia, vallási tartalmú sértések és személyek elleni gyűlöletbeszéd
vallásuk alapján**

1805 (2007) sz. Ajánlás^[1]

1. A Parlamenti Közgyűlés emlékeztet a szólás szabadságáról és a vallásos meggyőzések tiszteletben tartásáról hozott 1510 (2006) számú határozatára, valamint megerősíti elkötelezettségét a szólás szabadsága (Emberi Jogok Európai Egyezménye, 10. cikk), a gondolati, lelkiismereti és vallásszabadság iránt (az Egyezmény 9. cikke), amelyek alapkövei a demokráciának. A szólásszabadság érvényessége nem csupán a szívesen fogadott vagy ártatlannak tartott megnyilatkozásokra vonatkozik, hanem azokra is, amelyek sokkoló, támadó vagy zavarkeltő hatást válthatnak ki az állam részéről vagy a lakosság egyes csoportjaiban, az Egyezmény 10. cikkében megszabott határok között. Minden demokratikus társadalomnak meg kell engednie a vallásról és a hitbeli meggyőzésekről folytatott nyílt vitát.
2. A Közgyűlés felhívja a figyelmet a tisztelet, továbbá a megértés, az Európában és az egész világon meglévő kulturális és vallási sokszínűség fontosságára, és elismeri a folyamatos párbeszéd szükségességét. A tisztelet és a megértés segíthetik a társadalomban és az egyének között keletkező konfliktusok megelőzését. Minden emberi lényt megillet a tisztelet, vallási meggyőződésétől függetlenül.
3. A többkultúrájú társadalmakban olykor szükségessé válik a szólásszabadság és a gondolati, vallás- és lelkiismereti szabadság összeegyeztetése. Bizonyos esetekben felmerülhet a kérdéses szabadságjogok korlátozásának szükségessége. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének szabálya szerint ezen jogok bármely korlátozásáról törvénynek kell rendelkeznie, amely minden demokratikus államban szükséges, valamint arányosnak kell lennie a törvényesen kitűzött céllal. E téren az egyes államoknak bizonyos mozgásterük van a megítélésben, mivel a nemzeti hatóságok olykor különböző megoldásokat kénytelenek elfogadni, a maguk társadalmi sajátosságainak megfelelően. E mozgáster felhasználásának módját az Emberi Jogok Európai Bírósága ellenőrzi.
4. Az istenkáromló beszéd (blaszfémia), a vallási tartalmú sértések, valamint a személyek ellen vallásuk alapján irányuló gyűlöletbeszéd esetében az állam feladata, hogy megállapítsa, mi tekinthető büntetőjogi szabálysértésnek, az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatában szabályozott keretek között. A Közgyűlés e vonatkozásban úgy ítéli meg, hogy az istenkáromló beszéd, mint valamely vallás megsértésének esete nem érheti el a büntetőjogi szabálysértés szintjét. Célszerű ugyanis különbséget tenni a morális lelkiismeret, valamint a törvényesség szférájába tartozó kérdések között; az utóbbiak a közélet, az előbbieket a magánélet kategóriájába sorolhatók. Bár ma az ilyen jogcímen folytatott eljárások ritkán fordulnak elő a tagállamokban, seregnyi példát találunk rá a világ más országaiban.
5. A Közgyűlés örömmel fogadja a Velencei Bizottság e témában készített és 2007. március 16-17-én elfogadott előzetes jelentését, és hozzá hasonlóan úgy ítéli meg, hogy a demokratikus társadalmakban a vallási csoportoknak, éppúgy mint bármely más csoportnak, el kell tudniuk viselni a kritikát, amely a nyilvános kijelentésekben, illetve a tevékenységükről, tanításukról és hittételeikről folytatott vitákban megfogalmazódik, azt feltételezve, hogy a kritikák nem tartalmaznak szándékos és alaptalan sértést, sem gyűlöletkeltő vagy a békés közéletet megzavaró elemeket, sem pedig az erőszakra vagy az illető vallás tagjainak hátrányos megkülönböztetésére irányuló felhívást. Szükség van a nyilvános vitákra, a párbeszéd folytatására, és fejleszteni kell a vallási csoportok, valamint a média kommunikációs

^[1] *Közgyűlési vita*: 2007. június 29. (27. ülés). Lásd: [Doc. 11296](#), a Kulturális, Tudományos és Oktatási Bizottság jelentése, előterjesztő: S. Hurskainen; [Doc. 11319](#), a Jogi és Emberi Jogi Bizottság véleménye, előterjesztő: J. Bartumeu Cassany, valamint [Doc. 11322](#), a Női-Férfi Esélyegyenlőségi Bizottság véleménye, előterjesztő: J. Dupraz. – *A szöveget a Közgyűlés elfogadta*: 2007. június 29-én. (27. ülés).

készségeit, hogy csökkenteni lehessen a veszélyeket, amikor azok túllépnek az ésszerűség határán.

6. A Közgyűlés emlékeztet az oktatásról és vallásról elfogadott 1720 (2005) számú ajánlására, és kiemeli a különböző vallásokhoz tartozó személyek közötti megértés és tolerancia növelésének szükségességét. Ha az egyes emberek jobban megismerik mások vallását és vallási érzékenységeit, a tudatlanságból származó vallási tartalmú sértések is sokkal kevesebbszer fordulhatnak elő.
7. Ezzel összefüggésben a Közgyűlés örömmel fogadja az Egyesült Nemzetek kezdeményezését, amely a Civilizációk Szövetsége programhoz kapcsolódva szervezetet kíván felállítani a muzulmán világ és a nyugatinak mondott társadalmak közötti kapcsolatok tanulmányozása és építése céljából, ám véleménye szerint ezt a kezdeményezést más vallásokra és a nem-vallásos csoportokra is ki kellene terjeszteni.
8. A Közgyűlés utalni kíván az Emberi Jogok Európai Bíróságának jogi tapasztalataira, amelyeket az Egyezmény 10. cikke alapján a szólásszabadság területén szerzett. A Bíróság, miközben a politikai megnyilatkozások és a közérdekű kérdések vitája terén a szólásszabadság korlátozásának gyakorlatilag minden formáját elutasítja, nagyobb mozgásteret enged a szerződő államok részére az egyéni meggyőződést érintő támadások és a szólásszabadság kérdésének szabályozása során, az erkölcsi és különösen a vallási ügyekben.
9. A Közgyűlés ugyanakkor felhívja a figyelmet, hogy a megítélés fenti mozgásterének határai is vannak, és hogy a szólásszabadság minden korlátozásának összhangban kell állnia az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatával. A szólásszabadság, amelyet az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikke garantál, lényegi feltétele minden demokratikus társadalomnak. Az Európa Tanács Alapszabályának megfelelően a szervezethez való csatlakozás a demokratikus értékek közös elismerésén alapul.
10. A Közgyűlés tisztában van vele, hogy a múltban az istenkáromló beszédre és más vallási tartalmú szabálysértésekre vonatkozó belső jogi rendezés, illetve annak gyakorlati érvényesítése gyakran és különböző államokban bizonyos egyházak meghatározó helyzetét fejezték ki. Tekintettel az európai vallási felekezetek sokszínűségére, valamint a vallás és az állam különválasztásának demokratikus elvére, szükséges volna, hogy a tagállamok felülvizsgálják az istenkáromló beszédéről szóló törvényeiket.
11. A Közgyűlés megjegyzi, hogy a faji megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló nemzetközi egyezmény értelmében az aláíró felek kötelesek elítélni a diszkriminációt, és hathatós intézkedéseket foganatosítani megszüntetésük érdekében. Az említett egyezményt aláíró minden tagállamnak meg kell meggyőződnie arról, hogy az istenkáromló beszédéről és hasonló szabálysértésekről hozott törvényeik nem tartalmaznak sem előnyös, sem hátrányos rendelkezést egyes vallások hívei számára.
12. A Közgyűlés ismételtelen kijelenti, hogy a személyeket vallási vagy más okból ért gyűlöletbeszédet törvényben a büntetőjogi szabálysértés szintjére kell emelni, a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság (ECRI) 7. számú általános politikai ajánlása szerint, amely a rasszizmus és a faji megkülönböztetés elleni harcra hívja fel a nemzeti parlamentek figyelmét. A gyűlöletbeszéd ebben az értelmezésben szükségképpen egy személy vagy személyek bizonyos csoportja ellen irányul. A nemzeti törvényhozásban a büntetőjogi szabálysértés szintjére kell emelni a gyűlöletre, a diszkriminációra vagy az erőszak alkalmazására felszólító nyilatkozatokat, amelyek vallási hovatartozás alapján egy személyt vagy személyek egy csoportját sértenek.
13. A Közgyűlés kiemeli, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményének 9. cikke által garantált vallásszabadság védelmezi a vallásokat abban is, hogy a híveik számára értékeket hozzanak létre. Ha vallási szinten az előjárók belátásuk szerint büntethetik a vallási természetű kihágásokat, ezek a büntetések nem szabad, hogy veszélyeztessék az emberi életet, a fizikai épséget, a személyek szabadságát és tulajdonát vagy a nők polgári és emberi jogait. A Közgyűlés itt utal az újságírók életének és szabadságának fenyegetéséről elfogadott 1535 (2007) számú határozatára, és nyomatékosan elítéli egyes muzulmán vezetőknek az újságírók és írók ellen kimondott halálos fenyegetéseit. A tagállamoknak kötelességük megvédeni polgáraikat az élethez, szabadsághoz és a biztonsághoz való jogukat fenyegető vallási

büntetéstől, az Emberi Jogok Európai Egyezményének 2. és 5. cikkében foglalt biztosítékok szerint. Ezen felül, semelyik államnak nem áll jogában, hogy maga alkalmazzon ilyen szankciókat vallási jellegű szabálysértések esetén.

14. A Közgyűlés megjegyzi, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményének 9. cikke értelmében a tagállamok kötelesek védelmezni a vallásszabadságot, nevezetesen az egyéneknek azt a jogát, hogy nyilvánosan kifejezzék vallásukat. Az államnak ebből következően gondoskodnia kell arról, hogy mások ne akadályozhassák ennek gyakorlását. Ugyanakkor a fenti jogok olykor indokolt korlátozások alá eshetnek. Az állami hatóságoknak ezért fontos feladatuk, hogy megtalálják a helyes egyensúlyt egyfelől az egyének mint egy vallási közösség tagjainak érdeke – ti. hogy vallásuk kinyilatkoztatásához és a képzéshez való jogukat tiszteletben tartsák –, másfelől a közérdek, azaz a többi személy jogai és érdekei között.
15. A Közgyűlés úgy ítéli meg, hogy a nemzeti törvényhozás, bármennyire szükséges a demokratikus társadalmakban az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikk 2. bekezdése szerint, csak olyan esetekre írjon elő büntetést, amikor a vallásra vonatkozó beszédek szándékosan és súlyosan megzavarják a közrendet, illetve nyilvános erőszakra szólítanak fel.
16. Felhívást intéz a nemzeti parlamentekhez, hogy kezdeményezzenek lépéseket a törvényhozás szintjén, és kövessék figyelemmel nemzeti szinten a jelen ajánlás gyakorlati felhasználását.
17. A Közgyűlés a Miniszteri Bizottságnak a következő ajánlásokat teszi:
 - 17.1. Tekintse át a szólásszabadságról és a vallási meggyőződések tiszteletben tartásáról szóló 1510 (2006) számú határozatot, valamint a jelen ajánlást, és mindkét szöveget továbbítsa az illetékes nemzeti minisztériumok, illetve hatóságok részére.
 - 17.2. Felügyelje, hogy a belső jogrendszer és joggyakorlat:
 - 17.2.1. tegye lehetővé nyílt viták rendezését vallási jellegű és a hittételekkel kapcsolatos kérdésekről, valamint hogy ezek során egyetlen vallás sem élvezhessen előnyt, ami összeférhetetlen az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. és 14. cikkével;
 - 17.2.2. emelje a büntetőjogi szabálysértés szintjére a személyek vagy a személyek egy csoportja ellen irányuló gyűlöletkeltő, diszkriminációra vagy erőszakra felhívó kijelentéseket, amelyeket a vallási hovatartozásuk vagy más indokok alapján tesznek;
 - 17.2.3. alkalmazzon tiltást olyan cselekmények estében, amelyek célja a közrend szándékos és súlyos megzavarása, illetve vallási okokra hivatkozva nyilvános erőszakra szólítanak fel, amely szükséges intézkedés a demokratikus társadalmakban, az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikk 2. bekezdése alapján;
 - 17.2.4. vizsgálja át joganyagát, hogy az istenkáromló beszédet mint a vallás ellen irányuló sértést kiemelje a büntetőjogi megítélés alól.
 - 17.3. Ösztönözze a tagországokat az Emberi Jogok Európai Egyezménye 12. Kiegészítő jegyzőkönyvének (CETS 177) aláírására és ratifikálására.
 - 17.4. Bízta meg illetékes Igazgató Bizottságát, hogy dolgozzon ki gyakorlati irányelveket az igazságügyi miniszterek részére, segítve a fenti, 17.2. bekezdésben szereplő ajánlások megvalósítását.
 - 17.5. Bízta meg illetékes Igazgató Bizottságát, hogy dolgozzon ki gyakorlati irányelveket az oktatásügyi miniszterek részére, a különböző vallású tanulók közötti jobb megértés és tolerancia szintjének emelése érdekében.
 - 17.6. A külügyminiszterek közreműködésével kezdeményezzen lépéseket az Egyesült Nemzetek Szervezeténél annak garantálása érdekében, hogy:
 - 17.6.1. azon államok belső jogrendje és joggyakorlata, amelyek aláírták a faji megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló Nemzetközi Egyezményt, ne részesítsen előnyben egy bizonyos valláshoz tartozó személyeket;
 - 17.6.2. a Civilizációk Szövetségének munkája ne essen a „nyugati kultúra” sztereotípiáinak csapdájába, hanem nyisson teret a világ más vallásai előtt, és támogasson minél nyíltabb vitákat a különböző vallási csoportok között, illetve a nem-vallásos csoportokkal.

17.7. A kormányok nevében ítéljen el minden halállal való fenyegetést vagy a vallási vezetőktől és csoportoktól származó erőszakra való felszólítást, amelyek a szólásszabadság jogát a vallás területén gyakorló személyek ellen irányulnak.

17.8. Kérje fel a tagállamokat, hogy tegyenek minél több kezdeményezést a tolerancia fejlesztése érdekében, együttműködve a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottsággal (ECRI).